

katerih pa ne more ovreči nobeno, le za silo pridobljeno spričevalo.

Pravosodje izvršuje svoje naloge v praktičnem življenju, a v praktičnem življenju je treba, da ima vsak jurist jezik v popolni oblasti, kajti živa beseda, prav izpregovorjena in v pravem trenutku, zaleže več nego vse modrovanje potem, ko je prepozno. Kedor pa jezik sam težko lomi in se s težavo z ljudmi razume, spada tako malo na javno torišče pravosodja, kakor hromec na plesišče. I.



Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Gospodar je odgovoren za škodo, ki jo povzroče brez njegove krivde splašeni konji.

Tožiteljica A. St. je zahtevala od toženca A. S. odškodnino za poginolo kobilo in poškodovano konjsko opravo v znesku 334 gld. s pr. C. kr. okrajno sodišče v Ljutomeru je z razsodbo z dne 15. februvarija 1896, št. 542 ugodilo tožbeni zahtevi glede zneska 203 gld. 50 kr. iz naslednjih razlogov:

Tožba se opira na nastopni dejanski položaj:

Dne 16. februvarija 1895 sta tožiteljčina sina Jožef in Mihael na dveh vozovih gnoj vozila iz tožiteljčinega bivališča v Bunčanih v njene gorice v Cubru. Ko sta se vračala, prišel je za njima v Radomerščaku toženčev hlapec Jakob S., sedeč na praznih saneh, v katere sta bila vprežena dva konja. Ta konja sta se splašila, a prvima dvema vozovoma se nekaj zaradi posebnosti ceste, nekaj pa zaradi tega ni bilo moči umakniti, ker sta sledeča konja pridirjala v najhujšem diru in ker nista imela zvoncev, ki bi bili prednja dva voznika pravočasno opozorili na pretečo nevarnost. S težka ušel je še prvi voznik s svojimi sanmi, drugi pa se je težko poškodoval. Toženčeva konja sta namreč skočila v diru na sani, pred njima bežeče; vsled tega je padel levi konj te uprege na tla, desni pa — rujava, 15½ pesti visoka, breja kobila — je vlekel celi zamot do bližnjega mostu, kjer sta se tožiteljčina konja prevrnila v potok tako, da je starejši konj obležal na

mlajšem. Toženčeva konja sta na to hipoma obstala. Tožiteljčinima konjema se je prerezalo jermenje, da sta bila prosta, toda mlajši konj je po padci zadobil take poškodbe, da je v kratkem času na mestu poginil.

Te okolnosti so vzlic ugovorom toženca vse v bistvu dokazane z izpovedmi svedokov Mihajla St., Jožefa St. in Jakoba St. Na to dejanje opira tožiteljica svojo zahtevo na plačilo odškodnine v znesku 334 gld.

Razsodba mora torej preiskati in dognati, ali in v kateri meri zadeva toženca krivda pri tej nesreči. To vprašanje ja glede na predložene spise in dokaze potrditi v prid tožiteljici.

Najprvo se opomni, da mora dejanje, na katero se tožba opira, biti v tesni zvezi z nastalo škodo, ker je po §-u 1295. obč. drž. zak. le oni za škodo odgovoren, kateri jo je s svojo krivdo povzročil.

Takova krivda na strani toženčevi je v tem slučaju dokazana. § 13. deželnega zakona z dne 18. septembra 1870, št. 52 dež. zakonika za Štajersko se glasi: »Ako se sani rabijo za vožnjo, mora vprežna živina imeti kraguljce ali pa zvonce.« Opuščanje te previdnosti kaznuje se po §-u 18. istega zakona z globo od 1—10 gld.. Iz določbe tega zakona je jasno videti, da je bil toženec pod kaznijo dolžan dne 16. februarja 1895 na svojo vprežno živino pri vožnji v gorice dati kraguljce ali zvonce. Toženčevo ravnanje proti temu zakonitemu predpisu pa je tem bolj kaznivo, ker je moral s svojo vprego voziti po južno ležečem Radomersčaku, ki je zelo strm in po njem cesta deloma po klancih drži, ker je toraj glede na neravni svet toliko več povoda imel previden biti.

Sodni ogled je dognal, da je cesta, na kateri je toženčev voz iznenada došel tožiteljčini vpregi, klanec in da se je na tem mestu nemogoče umakniti z vozom na jedno ali na drugo stran.

Vrhu tega je bilo o času katastrofe na obeh straneh kolovoza — kakor so izpovedale priče Anton L., Martin Šk., Ivan P., Matija Žn., Jakob J. in Franc H. — polno snega nakopičenega, in po izreku zvedencev se tudi zategadelj ni bilo moči izogniti ali v stran od kolovoza zapeljati.

Ta nesreča bi se bila preprečila le tako, ako bi bili tožiteljčini vpregi, ki sta bili že na odhod pripravljeni, v pravem času

opozorjeni na bližajočo se toženčevo vprego in ako bi se bili odpeljali kolikor moči hitro po kratkem klanci na prostor, kjer se bi lahko izognili na jedno ali drugo stran.

Pravočasno pa se bi bila tožiteljčina voznika lahko opozorila le z ropotom kraguljcev ali zvoncev toženčevih konj. Ta ropot bil bi, ker je toženčeva vprega v divjem diru drvila po bregu navzdol, jako močan in bi se daleč okoli čul ter bi bil gotovo tožiteljčina voznika opozoril na pretečo nevarnost in vzpodbudil k hitreji vožnji. Zakonito predpisani kraguljci ali zvonci imajo gotovo le namen, da z ropotom pravočasno opozore spredaj vozeča kola ali tudi pešce na bližajoče se sani, da se ognejo v stran.

Toženec je sicer v tem pogledu ugovarjal in tudi ponudil dokaz o tem, da je njegov hlapec celo pot navzdol kričal in tako tožiteljčina voznika opozoril na nevarnost. Toda, ker tudi kričanje toženčevega hlapca, če ga bi bila tožiteljčina voznika preje čula, kar pa ni dokazano, samo po sebi ne bi moglo opozoriti na pretečo nevarnost — saj vzroka temu kričanju nista mogla takoj uganiti — tedaj je ta ugovor slab in prazen.

Tu je treba pripomniti, da kakor je pokazal ogled na lici mesta, je radi ovinkov zadevne ceste od točk p q , kjer sta stali tožiteljčini vpregi, moči videti zgol do komaj 138 korakov oddaljene točke c . Tožiteljčina sina bi bila potemtakem, opozorjena po kričanju, mogla toženčeve divje drveče sani zagledati še le v točki c , torej v mali daljavi 138 korakov in še le tedaj se odpeljati, kajti izogniti se ni dalo. Ker pa sta toženčeva splašena konja divje dirjala in je tudi razdalja med tožiteljčinima vpregama in točko c bila tako majhna, ni bilo moči ubežati in neizogibno so morali trčiti skupaj.

Kakor se je že zgoraj omenilo, bila bi rešitev le tedaj možna, ako bi bile toženčeve sani z žvenkljanjem kraguljcev ali zvoncev opozorile voznika tožiteljce na bližajočo se nevarnost.

Ker torej toženec, kakor je dokazano, proti obstoječim zakonitim predpisom ni obesil kraguljcev ali zvoncev konjema, katera je vodil njegov hlapec St., in ker je nastala nesreča vsled zanemarjenja že večkrat omenjenih zakonitih predpisov, torej po krivdi toženčevi, zato mora tudi on povrniti vso, po tej nesreči nastalo škodo iz svojega imetja. Vpoštovati je le vprašanje, koliko je mora povrniti.

Tožiteljica zahteva odškodovanje a) za triletno poginolo kobilu znesek 320 gld., b) za škodo na saneh 2 gld. in c) za škodo pri konjski opravi 12 gld., skupaj tedaj 334 gld.

Toženec je proti primernosti nastavljenih odškodninskih zneskov.

Ker so zaslišani zvedenci cenili poginolo kobilu na 155 gld., oziroma 225 gld. in 200 gld., tedaj je bilo tožiteljici prisoditi srednjo vrednost po 200 gld., višji znesek 120 gld. pa brezpogojno odreči.

Za poškodovane sani je bilo nadalje po smislu sporazumnega mnenja zvedencev pripoznati znesek 1 gld. in za poškodovano konjsko opravo 2 gld. 50 kr. odškodnine, dočim je bilo večji zahtevi po 10 gld. 50 kr. zavrniti.

Ugovor tožencev, da če drugače ni, ni on, nego da je njegov hlapec Jakob Št. dolžan povrniti škodo, pa glede na določbe §-ov 1315. in 1316. obč. drž. zak. velja tem manj, ker je bilo tožencu samemu skrbeti, da so bili konji, izročeni hlapcu, redno in po predpisu opravljeni, in ker toženec, ki je po lastni izpovedi pred odhodom naročil hlapcu obesiti konjem zvonce, ni silil, da bi se bilo zvršilo to naročilo.

Glede na vsa ta izvajanja je tožbena zahteva za znesek 203 gld. 50 kr. stvarno in zakonito utemeljena, zato jej je ugoditi brezpogojno do tega zneska, dočim jo je glede višjega zneska brezpogojno zavrniti.

Izrek o pravnih stroških opira se na določbo §-a 25. zak. z dne 26. maja 1894, št. 69 drž. zak.

Na apelacijo obeh spornih strank je c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu z odločbo z dne 8. aprila 1896, št. 2998 zavrnilo apelacijo tožiteljčino, a ugodilo apelaciji toženčevi, predrugačilo razsodbo prvega sodišča v glavni stvari in glede stroškov ter spoznalo za pravo: Tožbena zahteva tožitelja se zavrne in tožiteljica Ana St. je dolžna tožencu Antonu Sl. povrniti stroške pravne obrambe v znesku 63 gld. 33 kr. ter tudi apelacijskih stroškov 16 gld. 40 kr. v 14 dneh pod eksekucijo. Tožiteljica Ana St. pa mora trpeti sama svoje apelacijske stroške.

Razlogi.

V smislu §-a 1296. obč. drž. zak. velja ob dvomu domneva, da je škoda nastala brez krivde koga drugega. Zveza pa, po ka-

teri bi bila škoda nastala v istini tožiteljici neposredno ali posredno izhajala iz kakega dejanja ali opuščenja toženčevega, v navzočem slučaju ni na nobeno stran izkazana.

Kaka »culpa in eligendo« se tožencu ne da pripisovati; dokazano ni, da je izročil konja in vprego kaki osebi, ki ne zna voditi konj; dognano je, da je izrecno naročil svojemu hlapcu, naj konjem da kraguljce ali zvonce; da bi bil pa moral še posebej gledati na to, da se izvrši njegovo naročilo, tega pač ni moči zahtevati od navadne pazljivosti (§ 1297. obč. drž. zak.).

Toda tudi ne glede na to ni moči za gotovo sklepati, da bi se bila zabranila škoda, ako bi bila imela toženčeva konja kraguljce ali zvonce.

Popolnoma nemogoče je bilo, ogniti se na kritičnem mestu, kakor je dokazal ogled, mnenje zvedencev in izpovedi prič, ker ima občinska cesta tam klanec in je na obeh straneh jedinega voznega tira bilo nakopičenega snega; tožiteljčini vpregi sta se mogli rešiti le s hitrim begom, da bi dospeli na odprt prostor, kjer bi bilo moči ogniti se ali pa mimo pustiti dirjajoče sani toženčeve.

Kakor dokazano, se da od stališča tožiteljčinih sinov (p, q) le na 138 korakov videti do točke c (legopisnega obrisa). Predno je ta splašena vprega dospela do točke c , nista mogla tožiteljčina sinova, če bi bila tudi čula žvenkljanje kraguljcev, misliti, da preti nevarnost in da se rešita le s hitrim begom; če je pa v divjem diru drveča vprega toženca dospela do točke c , tedaj tudi kraguljci ne bi več pomagali: da bi se pa konja bila splašila — že v točki o ležečega obrisa — po krivdi toženca ali njegovega hlapca, nikakor ni izkazano. V dvomu je torej pripisati ta dogodek le naključju.

Zanemarjenje §-a 13. dež. zakona z dne 18. septembra 1870, št. 52. dež. zak. je po cestno-policijskem redu pač kaznivo, nikakor pa ne more biti edina podlaga civilnopravdne obsodbe toženca v povračilo škode.

Ako pa je vprašanje posredne ali neposredne krivde toženčeve treba zanikati, tedaj tudi pade tožbena zahteva; misliti je, da je nastalo škodo povzročilo le naključje ali »vis major«. Bilo je torej ugoditi apelaciji toženčevi, predrugачiti prvosodno razsodbo in zavrniti tožbeno zahtevo.

S tem je tudi rešena tožiteljčina, le radi nepopolne prisoditve tožbenih stroškov vložena apelacija.

Izrek o apelacijskih stroških se opira na §-a 24. in 26. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

Na redno revizijsko pritožbo tožiteljice je c. kr. najvišje sodišče z odločbo z dne 20. majnika 1896, št. 5646 predrugačilo višjesodno razsodbo in obnovilo razsodbo c. kr. okrajnega sodišča.

Razlogi.

Poleg domneve v §-u 1296. obč. drž. zak., na kojoj kaže višje sodišče, imamo v §-u 1297. drugo domnevo, vsled katere se zanemarjenje pridnosti in pozornosti ob navadnih zmožnostih pripisuje tedaj, če so vsled tega prikrajšane pravice kake druge osebe.

V smislu §-a 1294. obč. drž. zak. je tudi tak pogrešek krivda in kdor je kriv, mora iz tega nastalo škodo povrniti.

Tak pogrešek je v le tem slučaju pripisati tožencu.

V prvi vrsti se je tega držati, da se je peljal toženec s svojim hlapcem v svoj vinograd, da je za skupno vožnjo že naprej potrebno ukrenil, kakor kaže povelje, da naj vzame hlapec zvonce s seboj, koje je pa potem pozabil — in da mu je bilo mogoče nadzorovati hlapca ves čas med potjo do trenutka, ko so se konji splašili. Ne glede torej na določbe §-a 1315. obč. drž. zak. je bil toženec odgovoren že po splošnih predpisih (§-i 1295. do 1297. obč. drž. zak.) za vse to, kar se je godilo pri vpregi njegovega hlapca.

Dognano je, da se je vozilo po samo na sebi nevarni — ter strmi — poti, ki je bila vrh tega po visoko nakopičenem snegu na jeden sam vozni tir zožena in većinoma oledenela — sploh okolnosti, ki opominjajo nepogojno k previdnosti.

Dognano je, da sta se vozeč proti domu konja sanij, koje je vodil toženčev hlapec, iz neznanega povoda splašila in v divjem diru priletela na pot, kjer sta čakali tožiteljčini vpregi, in s tem, da so sani trčile ob vpregi, povzročila nezgodo, katero je popisala prvosodna razsodba.

Objektivno je torej za dognano smatrati, da je dogodek, to je izguba oblasti nad splašenimi konji, v zvezi s poškodbo, katero je zadobila tožiteljica na svoji lastnini.

Tudi stvarni položaj opravičuje sklep, da je toženec odgovoren za škodo, koja sta provzročila njegova konja. Njegova dolžnost je bila, pred in med vožnjo ukreniti, kar je vsled težkoč pota bilo potrebno in kar bi bilo zagotovilo oblast nad konji tudi v izvanrednih okolišnih.

Tudi konja, kojih jeden je še jako mlad, drugi pa je po izpovedbi toženca samega tekmoval pri konjski dirki, kjer je že enkrat ubegnil, gotovo nista bila takšna, da bi bilo previdnost smatrati za nepotrebno.

Jasno je in ni treba nikakega posebnega dokaza, da ni bilo v takih okolišnih uporabiti enojnih uzd za dvovprego na strmi, oledeneli poti, da bi se odvrnila kaka preteča nevarnost. Zvedenci sami priznavajo, da bi, porabivši uzde navzkriž, bilo moči konja ustaviti ali vsaj v stran zavrniti. Nadalje ni dvomiti pri vsem položaji, da toženčev hlapec edine zavore zadaj pri saneh ni vporabil, nego je sedeč na saneh vodil konja.

To očitvidno nemarnost bi bil toženec lahko že takoj in posebno pri vožnji domov odstranil, ako bi bil vporabil za to potrebno pozornost.

Po izidu dokazovanja je to zanemarjanje bistveno poslabšalo cel položaj; toženčev hlapec namreč — kojemu ni radi njegove mladosti zaupati, da bi mogel popolnem nadvladati izvenredne okolišni med vožnjo — pravi, da sta se plašča se konja zato, ker so se drsajoče, nezavrte sani zadevale v njune noge, še bolj splašila.

Ta pomanjkljivost pazljivosti, za katero se je, kakor rečeno, zagovarjati tožencu, zadošča popolnem, da dela toženca odgovornega za škodo, koja sta napravila njegova konja; zakaj jednaka je zanemarjenju v smislu §-a 1320. obč. drž. zak.

Nikakor pa ni smeti smatrati tega dogodka za naključje v imetji tožiteljice, ker je toženec zanemaril zapoved, da je živini, vpreženi v sani, obešati kraguljce ali zvonce; ta zapoved je izdana v varnost prometa v §-u 13. dež. zak. za Štajersko z dne 18. septembra 1870, št. 52; tako je toženec kršil zakon, ki skuša ravno take slučajne poškodbe zabraniti.

Tudi je dovolj dokazano, da je krivda toženčeva v zvezi s škodo tožiteljičino, ker tu ne gre za strogi dokaz, da bi pri večji pazljivosti ne nastala škoda, nego le za to, da bi se ta nezgoda,

ako bi se stvar naravno vršila, s svojimi posledicami ne bila pripetila in ali bi nastale slabe posledice poškodovanci še pravočasno odvrniti mogli, kar se vznikoma tožiteljice po okolišnih ne more pripisovati.

Toženec je torej dolžan povrniti škodo, kolikor je je določila razsodba okrajnega sodišča, in glede tega zadoščajo razlogi prvega sodnika.

b) § 104. jur. norme.

Na podlagi dolžnega pisma z dne 13. februarja 1887 vložila je M. M. zoper J. M. iz L. v sodnem okraji S. pri okrajnem sodišču v Krškem tožbo radi 50 gld. V dolžnem pismu ni o zmenku radi pristojnosti sodišča v Krškem nič govora, pod pismom je pa dne 14. novembra 1898 zapisano, da se toženec podvrže sodišču v Krškem v razsojo te stvari.

Okr. sodišče v Krškem je s sklepom od 23. novembra l. 1898., Cb 303/98, tožbo zavrnilo, utemeljujoč ta sklep s §-om 104. jur. n., kajti po istem je listino o izrečnem »dogovoru« med strankama radi pristojnosti sodišča donesti v tožbi, tega pa tožiteljica ni storila. Izjavo od 14. novembra 1898 podpisal je samo toženec, to je le jednostranska izjava in ne zadostuje zakonitemu določilu.

Na rekurz tožiteljice je c. kr. okrožno sodišče v Novem mestu dne 15. decembra 1898 storilo nastopni sklep: Rekurzu tožiteljice se ugodi, izpodbijani sklep razveljavi — ter sodišču I. inštanice naroča, da tožbo sprejme ter o njej dalje uraduje. — Vtemeljitev: Po §-u 104. jur. norme se smejo stranke po izrečnem dogovoru podvreči sodišču prve inštanice, katero je samo na sebi nepristojno, morajo pa tak dogovor dokazati sodišču z listino že v tožbi. Tožiteljica je tožbi priložila dolžno pismo v izvorniku z dne 13. februarja 1887, na katerem se nahaja od toženca podpisana izjava, da se glede tožiteljčine terjatve iz dolžnega pisma podvrže c. kr. okr. sodišču v Krškem. Pismena izjava toženca na dolžnem pismu samem ne vzbuja pomislekov, da je toženec to izjavo v resnici podpisal; ni pa tudi dvoma, da se je to zgodilo po dogovoru s tožiteljico. Ta je torej, predloživši navedeno dolžno pismo v tožbi, dokazala dogovor, po katerem

se s tožencem glede spornega predmeta podvrže c. kr. okrajnemu sodišču v Krškem. Pri takem stvarnem položaji pa odbitek tožbe zaradi nepristojnosti sodišča ni utemeljena, in je bilo torej rekurzu tožiteljice ugoditi.

c) Mehaničen akt ne dokazuje posesti.

V pravdi Janeza J. v Zgornjih Dupljah proti Jakobu J. in Martinu Š. s prostovoljno namestnico Marijo J. zaradi motenja posesti kupa lesa je c. kr. okrajno sodišče v Trziči z odlokom z dne 23. oktobra 1897, št. 1955 uvaževaje, da je Jakob J. z izročilno pogodbo z dne 21. novembra 1896 izročil posestvo hšt. 26 v Zgornjih Dupljah z vsemi k tej hiši spadajočimi premičninami in tudi pri hiši št. 56 nahajajočo se hišno opravo; nadalje, ker je priznано in po priči Janezu Z. dokazano, da je Janez J. letos, ko se je streha nad kupom lesa na parceli št. 40 po eni plati podrla, to streho popravil na ta način, da je krojnice, ki streho drže, zopet nazaj porinil in da je pribil zopet nekaj novih in nekaj starih desak, da je bila streha zopet postavljena; uvaževaje, da toženca s svojimi pričami nista dokazala, da bi bila v času od 21. novembra 1896 do 29. septembra 1897 iz tega kupa kaj lesa prodala; ker je torej Janez J. kup lesa, nahajajoči se na parceli 40 in namenjen za stavbo nove strehe na hiši št. 26, že 21. novembra 1896 v dejansko posest prevzel in se v tej posesti obdržal s tem, da je streho v novič čez ta kup postavil; uvaževaje, da v tej pravdi ni relevantno, ako sta Jakob in Marija J. pred 11. novembrom 1896 Jožetu T., Janezu Š. in Matevžu L. prodala kakšen brun iz tega kupa, ker je bil takrat še Jakob J. gospodar; ker toženca priznavata, da je Marija J. koncem meseca septembra dala po Martinu S. omenjeni kup lesa razdreti in odpeljati dva voza brunov v Kranj, in da je J. J. vzel šest brunov za stavbo svojega čebelnjaka ter da sta posodila tri brune župniku v Dupljah; uvaževaje, da mora po §-u 24. zak. z dne 16. maja l. 1874. tist, kdor tožbo izgubi, nasprotniku povrniti tožne stroške, spoznalo za pravo:

Tožena Jakob J. in Martin Š. s prostovoljno namestnico Marijo J. sta tožitelja s tem, da sta 27. septembra t. l. razdrla kup lesa v Spodnjih Dupljah in da sta mnogo brunov od kupa vzela in

odpeljala, v dejanski posesti tega lesa motila; dolžna sta odpeljane brune nazaj pripeljati in na kup zravnati, kakor so bili poprej, ter tožitelju na 25 gld. 60 kr. odmerjene tožne stroške povrniti in sicer vse to v 14 dneh pod zvršilom.

Višje deželno sodišče graško je rekurz toženca Jakoba J. zavrglo in z odločbo z dne 9. dec. 1897, št. 11778 izpodbijani prvosodni konečni odlok potrdilo že iz njegovih razlogov in ker je smatrati, da je tožitelj, napravši novo streho nad prepirnim kupom lesa, že s tem, po naravi sami zaposedel les, zložen v kupu, takih okolinosti pa ni, ki bi to posest kazale kakor pogrešno, tako da bi je po zakonu sodnik ne mogel ščititi; ker nadalje toženca nista dokazala, da bi bila potem, ko je tožitelj že spomladi l. 1897. stvar zaposedel, zvrševala še kako posest na kupu lesa razun motitvenega dejanja, ki se s tožbo zasleduje, in je torej zadnja faktična in izključna posest toženčeva bvezdvojbeni; ker se v provizorni pravdi le pretresajo in dokazujejo dejstva zadnjega faktičnega posestnega stanja in motenja; ker sodnikova naredba le ščiti in v prejšnji stan postavlja moteno posest, vprašanje pa, kdo da ima večjo pravico do posesti, treba dognati v redni pravdi; ker naposled za dokaz dejstva, da se je motenje posesti tudi v resnici zvršilo, zadošča to, da sta toženca sploh jemala brune s kupa lesa, nahajajočega se v posesti tožiteljevi, to pa, koliko brunov da je jeden ali drugi toženec vzel, je dognati v postopanju, katero znabiti pride po tej provizorni odločbi.

C. kr. najvišje sodišče je na izvenredni rekurz Jakoba J. z odločbo z dne 16. marcija 1898, št. 3650 oba nižjesodna odloka spremenilo in tožbeno zahtevo zavrnilo.

Uvaževalo se je, da sta prvotoženec, kakor tudi prostovoljna namestnica Marija J., predno se je dne 21. novembra 1896 izročilo domače posestvo tožitelju, posedovala prepirni les, ki je bil zložen na tujem zemljišči pod za silo napravljeno streho, da je zahtevana posest tožiteljeva v neposredni zvezi s pravicami, katere si tolmači in izvaja iz pogodbe, da presoja le-teh pravic nikakor ne spada v provizorno postopanje vsled tožbe radi motenja posesti, in da tudi to, če je tožitelj leta 1897. popravil pokvarjeno streho, nikakor ne dokazuje njene faktične posesti, ker le-ta poprava ne kaže posestne volje, posebno ker se je cela stvar vršila med roditelji in sinom, na drugi strani pa tudi ni dokazano, da bi se bil ta

poseg v posest zgodil s privoljenjem prejšnjih posestnikov. Nižjesodna odloka torej, katerima je zadoščalo zgolj mehanično dejanje za dokaz prepirne posesti in katera sta posegla naprej v razpravo o prepirnih pravicah pogodbenih, sta torej očitno krivična in bilo ju je treba po v zakonu z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak., določenih posledicah z ozirom na dvorni dekret z dne 15. februarja 1833, št. 2593 premeniti, kakor slove enuncijat.

d) K uporabi §-a 347. trg. zak.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani kakor prizivno sodišče je v pravni stvari Ivana P. tožitelja zoper Jožefa N. toženca, zaradi 85 gld. 24 kr. s pripadki vsled priziva tožiteljevega zoper rabsodbo c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 7. oktobra 1898, opr. št. C 461/98/4 na podstavi z obema stran-kama opravljene ustne prizivne razprave rabsodilo dne 1. februarja 1899, opr. št. Bc 10/99, da se prizivu ne ugodi, a potrdi izpodbijana rabsodba prvega sodnika ter izreče, da je tožitelj dolžan v 14 dneh pod eksekucijo tožencu plačati stroške prizivnega postopanja v znesku 21 gld. 8 kr.

Dejanski stan.

Tožiteljeva zahteva za plačilo kupnine 85 gld. 24 kr. s prip. za vino, prodano in poslano tožencu, je c. kr. okr. sodišče v Ljubljani z rabsodbo z dne 7. oktobra 1898 zavrnilo, ker je toženec naročil in kupil vino po vzorcu, dočim tožitelj ni poslal in izročil vina, kakoršno je bilo naročeno, in ker je toženec ta nedostatek pravočasno tožitelju naznanil ter mu sporočil, da vina ne sprejme.

V svojem prizivu in na prizivni razpravi izpodbija tožitelj rabsodbo prvega sodnika v prvi vrsti zato, ker je sodnik smatral za dokazano: da je toženec pravočasno grajal vino in naznanil nedostatek, dalje, da je v Klosterneuburgu poskušano vino bilo prav tisto, katero je tožitelj poslal tožencu, končno da tožitelj ni poslal tožencu takega vina, kakoršen je bil vzorec in kakoršno je bilo naročeno. Izpodbija potem tožitelj rabsodbo tudi radi tega, ker se prvi sodnik ni oziral na to, da je bil toženec vsled opombe na računu obvezan nedostatke grajati in naznaniti v treh dneh, da je s tem, ker je vino pretočil v drug sod, ž njim razpolagal

in da v pismu toženec ni očital, da blago ni vino, marveč je ponujal po 15 kr. od litra, torej blago v tem oziru odobril.

Prizivatelj predlaga zaslišanje priče Jožefa K. posebno o tem, da je bilo dne 7. maja 1898 na južnem kolodvoru v Ljubljani na naslov toženca oddano in odposlano prav tisto vino, katero je bilo odbrano po vzorcu od toženca; v stvari sami pa predlaga, naj se izpodbijana razsodba izpremeni in spozna po tožbeni zahtevi.

Toženčev zastopnik predlaga, naj se razsodba I. sodnika potrdi.

Dejanski stan razsodbe sodišča prve stopinje dopolniti je v tem, da je na računu, kateri je bil tožencu poslan z vinom, tiskano, da se na reklamacije ozira le tri dni po dohodu blaga na naslovljeni kraj.

Razlogi.

Prvi sodnik je po vsej pravici smatral za dokazano, da je toženec kupil od tožitelja vino po vzorcu v smislu čl. 340. trg. zak. Ker je toženec vino, po naročilu mu poslano, grajal in tožitelju naznanil, da ga ne vzame, ker ni takšno, kakeršno je bilo po poskušnji naročeno, zadene tožitelja dolžnost dokazati, da je poslano vino takšno, kakeršna je bila poskušnja.

Kakšna je bila ravno ta poskušnja, se ne da več določiti, ker tožencu ni bila prepuščena in ker je tudi tožitelj nima več; vender pa ni dvomiti, da je bila poskušnja naravno vino od trte, da je tožiteljev agent to tudi zatrjeval in tožencu pri naročitvi še opomnil, da je vino iz domačih Št. Ruprtskih goric.

Da pa ono vino, katero je po tem naročilu poslal tožitelj tožencu, ni bilo takšno vino, kakeršno je bilo po poskušnji naročeno, in da sploh ni bilo naravno vino, nego narejeno, takozvano »poluvino«, je prvi sodnik po dokazih z vzrokom smatral za dokazano in tudi prizivno sodišče je o tem prepričano ter ni smatralo za potrebno, da bi se o tem vprašanji dopustilo in vršilo še kako dokazovanje.

Toženec je torej po pravici grajal poslano vino kakor tako, katero se bistveno razlikuje od poskušnje in je tudi z razlogom odklonil sprejem te pošiljatve in tožitelju sporočil, da mu je na razpolago. Sporno je še vprašanje, je li toženec v smislu čl. 347. trg. zak. pravočasno grajal in tožitelju naznanil, da ne sprejme vina, ker ni takšno, kakeršna je bila poskušnja; tudi to vprašanje je prvi sodnik pravilno rešil.

V členu 347. trg. zak. zapovedane »takojšne preiskave« ni umeti dobesedno, nego tako, da je blago takoj preiskati, v kolikor je to po rednem teku trgovine in z ozirom na kakovost blaga in njegovih pomankljivosti brez zamude možno; tudi ne zadostuje, če se kupcu blago le sumno zdi, nego on je upravičen, blago tako preiskovati — če treba tudi po zvedencih — da je pomankljivost brez dvoma dokazana.

V le-tem slučaju je bila kemična preskušnja potrebna, da se je ugotovila pomankljiva lastnost vina, in ako je toženec še pred to preskušnjo v času od 12. do 16. majnika 1898 tožitelju naznanil nedostatke vina ter potem, ko je dobil certifikat o kemični preskušnji, to zopet nemudoma naznanil tožitelju, je tako povse zadostil določilu čl. 347. trg. zak. O pravilnosti in pravočasnosti graje in naznanila je v tem slučaju tem manj dvomiti, ker je sedaj ugotovljeno kakovost vina kakor »poluvina« prištevati skrivnim nedostatom, katerih ni moči takoj spoznati in presoditi in kakeršne je moči ugotoviti le s kemično preskušnjo.

Opomba na računu, da se na reklamacije ozira samo tri dni pa dohodu blaga, nima v tem slučaju nikake obvezne moči za toženca; stranke sicer pogodbenim potom lahko skrajšajo ali pa podaljšajo v čl. 347. trg. zak. v misel vzeti rok za preiskavo in grajo blaga, a z jednostranskim zaznamkom na fakturi ali računu, da naj znaša ta rok samo tri dni, prejemalcu ni moči skrajšati rokú, kateri mu je dan po zakonu; kajti v taki opombi videti je samo ponudbo v smislu čl. 319. trg. zak., katera bi kupca samo tedaj vezala, če bi jo bil sprejel, ali pa v smislu čl. 323. trg. zak., če bi bil s tožiteljem v trgovski zvezi in bi na došlo ponudbo ne bi bil odgovoril.

V tem slučaju ni ne jedno ne drugo in dotična opomba na računu nima torej tožencu nasproti nobene veljavnosti.

Ne glede na to, da je toženec v smislu čl. 347. trg. zak. poslano vino pravočasno grajal in pomankljivost tožitelju naznanil, je pa še povdarjati, da v smislu čl. 350. trg. zak. določila čl. 347. trg. zak. v tem slučaju niti ni uporabljati, ker se je tožencu za naročeno naravno vino poslalo »poluvino«, torej njemu nasproti dejanje počelo, katero bi bilo sposobno pripraviti ga glede kakovosti vina v zmoto, s katero naj bi on ali pa kdo drugi na svoji lastnini škodo trpel.

Končno je tudi pripomniti, da je v smislu zakonov z dne 21. jun. 1880, št. 120 d. z. in 16. jan. 1896, št. 88 d. z. prepovedano, vinu podobni izdelek spraviti v promet in prodajati, ako ni izrecno označen kakor tak izdelek; sklep pogodbe v tej obliki, kakor se je v le-tem slučaju zgodilo, ko je bilo poluvino poslano za naravno vino, je torej nedopusten, in v smislu §-a 878. obč. drž. zak. bi taka pogodba bila neveljavna.

Da v tem, ker je toženec vino pretočil v drug sod misleč, da se bode potem, zboljšalo, ni videti odobrenja pošiljatve, je jasno; a tudi s tem, da je toženec v pismu pod A ponudil za to vino po 15 kr. od litra, ni odobril blaga, kajti na to ponudbo mu tožitelj ni dal odgovora, torej ponudba ni bila sprejeta; tudi je še pripomniti, da je toženec to ponudbo storil v času, ko še ni imel v rokah certifikata o kemični preskušnji, ko torej še ni vedel, da poslano vino ni naravno vino.

Po vsem tem je jasno, da je prvi sodnik po pravici zavrnil tožbeno zahtevo, ker tožitelj ni poslal tacega vina tožencu, kakršnega je le-ta po poskušnji naročil in ker toženec ni dolžan za poslano poluvino sploh kako kupnino plačati.

Prizivu torej ni bilo moči ugoditi, nego potrditi je bilo razsodbo sodišča prve stopnje.

Izrek o stroških se opira na določilo §-a 41. in 50. civ. pr. r.

e) Člen družine se je ločil od doma? le tedaj, kedar ni več upanja, da bi prišel nazaj.

Ivan J. D. je bil z razsodbo priznan očetom ml. T. R. nezakonske M. R. in ob jednom obsojen, da plačaj vsak mesec po tri gld. za vzdrževanje imenovane nedoletne svoje hčeri. Dolžnih obrokov on ni plačal za časa in radi tega dovolilo je c. kr. okr. sodišče tolminsko z odlokom od 10. avgusta 1897. leta št. 4296 v pokritje obrokov, narastlih do 236 gld., eksekutivno prisojenje onih 600 gld., ki jih je imel terjati dolžnik za očinski odpravk od svojega brata I. I. D. na podlagi darilne in prepodajne pogodbe, sklenjene v Tolminu 2. januarija 1888. leta, št. 24641. Vkljub temu ni hotel I. I. D. plačati z lepa omenjenih 236 gld. in ml. upnica naperila je zoper njega tožbo od 25. septembra 1897,

št. 5070 na platež le-teh 236 gld. s 5% obrestmi vred, od drugega dne po uročenji tožbe naprej tekočimi. Z razsodbo od 26. maja 1898. l., opr. št. 5821/97/9 odbilo je c. kr. tolminsko sodišče to zahtevo in je obsodilo tožiteljico, da povrne tožencu pravdne stroške. To svojo sodbo opiralo je pravdno sodišče na te le razloge:

Zahtevo, v tožbi izraženo, opira se na eksekutivni prisodni odlok od 10. avgusta 1897. l., št. 4296, slovom katerega je bil tožiteljici prisojen očinsko-dedinski udel v znesku 600 gld., ki ga ima terjati dolžnik Ivan I. D. od toženca na podlagi darilne in prepodajne pogodbe od 2. januarija 1888. leta, št. 24641 (spisi dr. Pr. . . . ovi), in to v pokritje obrokov za njeno vzdržavanje v skupnem znesku 236 gld. V tretjem členu prav tu navedene pogodbe je izrecno določeno, da plačaj denašnji toženec imenovanemu svojemu bratu Ivanu na odpravku znesek 600 gld. v sedmih letnih obrokih, to je po 85 gld. $71\frac{3}{7}$ kr. na leto, od tedaj naprej, kedar bi se le-ta, namreč Ivan I. D. ločil od hiše.

Priznано je, da Ivana I. D. že več let ni doma, da je na tujem, morda, kakor pravi toženec, da je na Dunaji; s tem pa ni še nikakor ne dokazano, da se je on ločil od bratove hiše.

Ako je šel kdo od doma namenom se vrniti, on ne izgubi še posesti stanovanja (§ 352. obč. drž. zak.), kajti izgubi jo še le po tridesetletnem neuživanji.

Tožiteljica bi morala dokazati, da je šel Ivan I. D. od doma namenom, da se ne vrne danes ali jutre zopet domu — o tem pa ni ona ponudila nobenega dokaza.

Naj se tožbi ugoti, in naj Ivan I. D. zopet domu pride. Kaj nastane neki? Ako bi se hotel on ločiti od doma, bi gotovo zahteval dedinski svoj udel od svojega brata, današnjega toženca. Tega pa ni storil in za to je sklepati, da hoče še priti domov. To je tem bolj verjetno, ako se pomisli, da hodijo fantje s Tolminskega v daljne tuje kraje, ne bi li si tam prislužili kaj denarjev, in da se vračajo potem domu lepimi prislužki. Ker ni torej terjatev Ivana I. D. še zapadla v plačilo, bilo je treba tožbo odbiti in obsoditi tožiteljico, da povrne tožencu pravdne stroške.

Z odločbo od 22. julija 1898. l. Bc 465/98/1 je pa c. kr. višje deželno sodišče tržaško promeniivši tožbo prvega sodnika ugodilo tožbeni zahtevi iz teh-le razlogov:

Z darilno in prepodajno pogodbo, skleneno v Tolminu dne 2. januarija 1888. l., št. 24641 pod B., je sedanji toženec prevzel dolžnost, da plača Ivanu I. D., svojemu bratu očinski odpravek zneskom 600 gld. v sedmih enakih letnih obrokih po 85 gld. 71³/₇ novč. brez obresti od onega dne, katerega bi se isti ločil od očetne hiše.

Ustanovljeni čas plačila sedà omenjene terjatve očinskega udela je takov, da mora nastopiti bodisi v življenji bodisi ob smrti upravičenca, in radi tega jo je po določbi §-a 705. obč. drž. zak. bilo moči prenesti od upravičenca na druge s pogodbo in tudi z izvršilom.

Po svedočbi občinskega urada breginskega od 11. februarija l. 1896. pod D. je pa upravičenec že pred štirimi leti ostavil združno življenje v očetni hiši in, odkar je odšel, je nepretržno od doma odsoten in nikakor ne kaže, da se povrne: moralo se je pač smatrati, da je dom ostavil. Pogledom na to okolnost je on imel tudi pravico zahtevati od svojega brata, sedanjega toženca, obroke svoje terjatve očinskega udela, kolikor jih je po njegovem odhodu od doma izplačnih, in njegovi upniki so jih mogli torej tudi uspešno zarubiti.

Z odločbo od 24. novembra 1898. l., št. 12975 promenilo je pa c. kr. najvišje sodišče na Dunaji odločbo c. kr. višjega sodišča primorskega in je delo znova v krepost razsodbo okrajnega sodišča tolminskega iz teh-le razlogov:

Razsodba prvega sodnika je primerna stvarnemu položaju in zakonu, in bivate nakazani stranki na razloge, ondu navedene. Vrhu tega je še povdarjati, da je toženec darilno in prepodajno pogodbo, narejeno v Tolminu dne 2. januarija 1888. l., št. 24641 in v njej označeno dolžnost prevzel od onega dne naprej, ko bi Ivan I. D. očetni dom ostavil.

Tožiteljica bi bila morala dokazati, da je izplačnost nastala, ni pa niti trdila, da je Ivan I. D., ko je ostavljaj očetni dom, ali pozneje izrečno izjavil, da se hoče ločiti za večno od doma, ali da bi bil svojo voljo, da se ne misli več povrniti, dal spoznati s tem, da je svojo obleko proč vzel, ki jo je doma pustil, ali na kak drugi način. Po tem takem je sklepati, da je bil on šel od doma le začasno in da mu je bilo in mu je še svobodno, vsak čas priti domov.

Torej ni še nastal pogoj, s katerim se je toženec zavezal plačati dedščino, in zato tožena terjatev ni izplačna. Rzsodba prvega sodnika je morala biti zopet uveljavljena, ker je utemeljena stvarnim položajem in pravom.

T.

f) K praksi pri postavljenji v prejšnji stan.

I.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani kakor rekurno sodišče je v pravni stvari Jožefa A. proti Janezu K. zaradi 242 gld. spr. o rekurnu toženca proti sklepu c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 12. decembra 1898 opr. št. C II 448/98—4, s kojim se je njegov predlog za postavljenje v prejšnji stan zaradi zamude naroka, določenega na 10. novembra 1898 za ustno razpravo o stvari, zavrnil — takole sklenilo dne 12. januvarija 1899, opr. št. R 2/99—8: Rekurnu se ne ugoti in izpodbijani sklep potrdi. Stroške rekurnu mora rekurent trpeti sam.

Razlogi.

Toženčev predlog za postavljenje v prejšnji stan je sodišče prve inštanice po vsej pravici zavrnilo. Ta zavrnitev je utemeljena po stvarnih in zakonitih razlogih prvega sodnika, katerim je glede na izvajanja v rekurnem spisu pripomniti naslednje.

Dogodek, ki more opravičevati postavljenje v prejšnji stan zaradi zamude naroka, mora razun tega, da je nepričakovan ali neodvrten, biti tudi tak, da je zares stranko zadržal k naroku priti. To pa, da koncipijent toženčevega zastopnika ni pravočasno prišel v odvetniško pisarno, kjer ga je toženec čakal, nikakor ni tak dogodek, ki bi bil toženca zadržal pravočasno priti k določenemu naroku, kajti odvisno je bilo prav od njegove volje, zastopnikovo pisarno navzlic izostanju koncipijenta ostaviti v takem času, da bi bil prišel lahko ob določeni uri k naroku. Z ozirom na to že po navedbah toženca samega ni moči govoriti o kakem, pravočasni prihod toženca k naroku ovirajočem dogodku.

Rekurnu torej ni bilo moči ugotiti, nego je bilo izpodbijani sklep potrditi.

Stroške rekurnu mora rekurent po §-ih 40. in 50. civ. pr. r. in tudi po §-u 154. ibid. trpeti sam.

II.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani kakor rekurno sodišče je v pravni stvari Frančiške T. kakor matere in Lenarta B. kakor varuha ned. Emila T. proti Jakobu V. radi očetstva in alimentacije s prip. vsled rekurza Lenarta B. zoper sklep c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 14. decembra 1898 opr. št. C IV. 218/98—4 v nejavni seji storilo nastopni sklep z dne 25. januarja 1899, opr. št. R 6 99—1: Rekurzu se ne ugoti in izpodbijani sklep se potrdi.

Razlogi.

Rekurentov predlog za postavitev v prejšnji stan radi zamude rokú za vložitev priziva proti zamudni razsodbi z dne 21. maja l. 1898, opr. št. C 218/98—3, ki je bila rekurentu vročena dne 17. junija 1898, je prvi sodnik po vsej pravici v smislu §-a 148. civ. pr. r. zavrnil kakor zakasnen.

Dozdevni zadržek, češ, rekurent ni vedel, da se mu brezplačni zastopnik ni postavil, odpadel je gotovo že z vročitvijo sodbe, kajti iz tega, da se je njemu osebno vročila, moral je brez-dvojbeno sklepati, da se ni postavil brezplačni zastopnik; razun tega pa je iz vsebine razsodbe same lahko razvidel, da ga ni zastopal tak zastopnik.

A tudi iz sklepa o tožbi, izdanega dne 4. maja 1898, opr. št. C IV. 218/98—1, ki se mu je vročil 11. maja 1898, bil bi lahko posnel, da je ostal njegov predlog za postavitev brezplačnega zastopnika nerešen, in slobodno mu je bilo, dopolnitev sklepa v tem smislu predlagati (§ 430. civ. pr. r.). Tudi njegov predlog za preložitev naroka svedoči, da niti na to mislil ni, da ga bode pri njem zastopal brezplačen zastopnik. Brez ozira na zakasnitev pa predlog za postavljenje v prejšnji stan tudi sploh ni utemeljen, kajti dozdevni zadržek ni zadržek v smislu §-a 146. civ. pr. r. in sicer to že ne glede na § 73, I. odst. ibid., po kojem tudi predlog za postavitev brezplačnega zastopnika nikakor stranke ne opravičuje, da bi nanašaje se na ta predlog kako pravdno dejanje opustila.

Z ozirom na vse to bilo je rekurz zavrniti in izpodbijani sklep potrditi.

III.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani kakor rekuržno sodišče je v pravni stvari Martina P. proti umobolnemu Janezu Š., zastopanemu po kuratorju Antonu Š., zaradi 44 gld. 24 kr. s pr. o rekurzu tožitelja proti sklepu c. kr. okr. sodišča v Ljubljani z dne 3. decembra 1898, opr. št. C b 522/98—3, s kojim se je tožitelj predlog za postavljenje v prejšnji stan radi zamude naroka dne 19. februarija 1898, ko se je izrekla zamudna razsodba—sklenilo dne 25. januarja 1899, opr. št. R 7/99—1 tako-le: Rekurzu se ne ugotovi in izpodbijani sklep se potrdi. Stroške rekurza mora rekurent trpeti sam.

Razlogi.

Tožitelj predlog za postavljenje v prejšnji stan je sodišče prve inštanice z izpodbijanim sklepom po vsej pravici zavrnilo. Ta zavrnitev je opravičena po navedenih stvarnih in zakonitih razlogih prvega sodnika, katerim je z ozirom na izvajanja v rekurzu dodati naslednje.

Po §-u 146. civ. pr. r. je postavljenje v prejšnji stan radi zamude naroka dovoliti le tedaj, kedar je bila stranka po nepričakovanem ali neodvratnem dogodku zadržana priti o pravem času k naroku. Zadržati more »dogodek«, za kojega je smatrati slučaj, ki se le redko zgodi, ne pa tak, ki se redno ali večkrat pripeti, in s kojim mora kolikor toliko vsakdor računati (glej uk. just. min. 3/12, 97 k §-u 146. civ. pr. r.). Takim dogodkom nikakor ni prištevati posipanja ceste, a tudi ne glavobola, in sicer prvega ne, ker se ceste navadno po večkrat na leto in posebno v jesenskem času in polagoma posipajo, — drugega pa ne, ker tožitelj sam ne trdi, da ga glavobol le malokdaj napade. Sicer pa tudi nista mogla niti posipanje ceste niti glavobol zadržati pravočasnega prihoda k naroku, kajti v istini prišel je tožitelj malo po 9. uri, a prišel bi bil lahko pravočasno, če bi ali hitreje vozil ali pa preje od doma odšel, kar je bilo edino le odvisno od njegove volje.

Rekurzu torej ni bilo moči ugoditi, nego je bilo izpodbijani sklep potrditi.

Izrek o stroških se opira na §-a 41. in 50. civ. pr. r.

g) K praksi pri odmeri stroškov.

I.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani kakor rekuržno sodišče je v pravdni stvari Antona A., tožitelja proti Janezu K., tožencu, radi pripoznanja meje s pr. vsled rekurza tožiteljevega zoper sklep c. kr. okr. sodišča v Ljubljani z dne 4. januarija 1899 opr. št. C II. 480/98—7 v nejavni seji storilo nastopni sklep z dne 8. februarja 1899, opr. št. R 26/99—7: Rekurzu, čegar stroške mora rekurent trpeti sam, se ne ugotovi in razsodba sodišča prve instance glede izreka o stroških se potrdi. V vseh drugih svojih delih ostane razsodba nedotaknjena.

Razlogi.

Z zgoraj navedeno razsodbo se je rekurentu naložilo, da mora tožencu povrniti na 10 gld. 50 kr. odmerjene pravdne stroške. Ta izrek izpodbija sedaj rekurent, češ, da je z ozirom na izid pravde napačen, in predlaga izpremembo tega izreka tako, da se toženca obsodi, povrniti tožitelju narasle pravdne stroške.

Ta rekurz ni utemeljen. Iz razsodbe je razvidno, da je s tožbeno zahtevo povse propal, ker se od njega pretendirana meja med parcelama 479/2 kat. obč. D. in 504. iste kat. obč. in med parcelama št. 480. in 481. iste kat. obč. za pravo ni pripoznala in toženec tudi ni obsodil v spoštovanje te pretendirane meje. Dejstva popolne propalosti ne more spremeniti okolnost, da je prvi sodnik, mesto da bi tožbeno zahtevo izrecno zavrnil, brez ozira na določilo §-a 405. civ. pr. r., nekako oficijozno, in brez na to merečega strankinega predloga med prvo omenjenima parcelama katastersko mejo določil kakor pravo mejo — to mejo je toženec že začetkoma za pravo trdil — in še celo tožitelja v spoštovanje te meje obsodil in da je med drugo omenjenima parcelama tudi katastersko mejo določil kakor pravo mejo — te meje ni nobena stranka pretendirala — in obe stranki v spoštovanje te meje obsodil, kajti gotovo je le, da od rekurenta pretendirana meja, na koje pripoznanje je šel tožbeni petit, ni obveljala.

Bilo je torej povsem zakonito (§ 41. civ. pr. r.), da se je rekurenta obsodilo v povrnitev pravnih, nasprotniku povzročenih stroškov.

II.

C. kr. deželno kakor rekurzno sodišče v Ljubljani je v pravni stvari Franceta B. kakor tožitelja, proti Luki Š. kakor tožencu zaradi 200 gld., oziroma 40 gld. vsled rekurza toženca zoper rabsodbo c. kr. okrajnega sodišča v Kranji z dne 15. decembra 1898, opr. št. C 220/98—5 glede izreka o stroških storilo nastopni sklep z dne 21. januvarija 1899, opr. št. R 14/99—7: Rekurzu, kojega stroške mora rekurent trpeti sam, se ne ugotovi, nego se potrdi prvosodna rabsodba v izpodbijanem izreku glede stroškov. V ostalem ostane ista, ker neizpodbijana, nedotaknena.

Razlogi.

Kedar vsaka stranka deloma zmaga, deloma propade, tedaj se stroški vzajemno pobotajo ali razmerno razdele. Tako se glasi pravilo §-a 43. civ. pr. r. — Vender pa sme sodišče tudi pri takem izhodu pravnega spora naložiti jedni stranki povračilo vseh stroškov, ako je bil znesek terjatve zavisen od ugotovitve po zve-dencih (§ 43/2 civ. pr. r.). Tako je bilo tudi v le-tem slučaju. Če se je pa prvi sodnik navzlic temu po resnem prevdarku vseh za izrek glede stroškov merodajnih okolnosti vendar-le držal pravila, ne pa izjeme, bi imel k večjemu tožitelj povod za pritožbo glede stroškov, ne pa toženec. Le-tega rekurz je torej popolnoma ne-osnovan in bilo ga je zavrniti.

h) Rubežen najemnin — je li dopustna?

Na podstavi rabsodbe z dne 2. maja 1898, opr. št. Cg 80/98—1 je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani dovolilo zahtevajo-čemu upniku Filipu S. zoper zavezanko Marijano L. s sklepom z dne 28. julija 1898, opr. št. 80/98—9 v iztirjanje zvršilne tirjatve 2195 gld. 16 kr. s pripadki zvršilo z rubežnijo najemninskih, za-vezanki baje pristojećih in dne 1. avgusta 1898 izplačnih tirjatev zoper I. R. v znesku 15 gld., zoper J. R. v znesku 60 gld., zoper T. Z. v znesku 40 gld. 88 kr. i. t. d.

Isto sodišče je na daljna predloga zahtevajočega upnika Fi-lipa S. s sklepoma z dne 30. avgusta 1898, opr. št. Cg I 80/98—10 in z dne 26. oktobra 1898, opr. št. Cg 80/98—11 dovolilo proti

Marijani L. zaradi iste tirjatve zvršilo z rubežnijo najemninskih, zavezanki pristojecih in dne 1. septembra ter tudi dne 1. oktobra, odnosno 1. novembra 1898 izplačnih tirjatev zoper deloma iste, deloma druge najemnike v zavezankini hiši.

Ko pa je zahtevajoči upnik predlagal, naj se mu dovoli rubežen nadaljnjih najemnin, je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 29. decembra 1898, opr. št. Cg 80/98—12 zavrnilo predlog iz naslednjih razlogov:

Zahtevajoči upnik vodi zvršilo potem rubežni in preodkaza na tirjatve, katere pristojajo zavezanki na najemninah za stanovanja, torej na užitke in dohodke njene nepremičnine. Iz že prej vloženih predlogov, kakor tudi iz navzočnega predloga se pa lahko posname, da namerava zahtevajoči upnik na ta način nadaljevati zvršilo do popolnega pokritja svoje tirjatve v znesku 2195 gld. 16 kr. Zvršilo na najemnine, posebno ako se namerava nadaljevati daljšo dobo, pa v bistvu ni nič drugega, nego zvršilo potem prisilne uprave, katero je pa voditi le po predpisih §-ov 55., 97. do 128. zvrš. reda, a ne po določilih §-ov 294. in 303. ter naslednjih zvrš. reda, ker bi v le-tem slučaju zavezanka sosebno ne mogla poplačati onih stroškov, ki so navedeni v §-u 120. zvrš. r., a to bi lahko zavezanki nedvomno tudi gospodarsko bilo na kvar.

C. kr. višje deželno sodišče v Gradci je rekurz zahtevajočega upnika s sklepom z dne 10. januarja 1899, opr. št. R. 5/90—1 zavrnilo in izpodbijani prvosodni sklep potrdilo iz razlogov:

Izpodbijani sklep je bilo potrditi glede na njegovo zakonito utemeljenje. Kajti po vsebini zavrnenega eksekucijskega predloga, vzlasti pa po navedbah rekurza ni nikake dvojbe, da namerava rekurent z najemščinami od hiše zavezankine poplačati si svojo zvršljivo tirjatev. Zvršilo na užitke in dohodke od najemščine je po zakonu pač dopustno, toda ni ga smeti voditi potem rubežni posamičnih najemninskih tirjatev, nego le z dovoljenjem in uvedbo prisilne uprave, ker le zakonite, nje tičoče se določbe mogo dati poroštvo, da se poleg zahteve upnikove primerno uvažuje tudi gospodarska korist zavezančeva.

Kazensko pravo.

V krivdoreku radi hudodelstva obrekovanja ne zadostuje označiti podtaknjeno hudodelstvo kazenskopravnim nazivalom nego navesti je ves isto ustanavljajoči učin.

(Kas. sklep z dne 13. septembra 1898. l. št. 12252.)

Povodom občinskih volitev so nasprotniki ovadili narodnega učitelja Ivana K. laškemu mestnemu županstvu, da je slovanske volilce zoper laške kandidate šuntal in da je nekoč cesarja grdo razžalil; pozabili so pa povedati, s čim in kje je učitelj cesarja razžalil. Tudi preiskovalni sodnik se ni pečal s tem vprašanjem ter se je zadovoljil, da so priče potrdile, da je učitelj res cesarja razžalil. Spoznavno sodišče je ovaditelje krivimi proglasilo hudodelstva po §-u 209. kaz. zak., storjenega s tem, da so učitelja krivično obdolžili, da je nekoč cesarja razžalil.

Ugodivši ničnostni pritožbi obtoženčevi, je kasacijsko sodišče razsodbo razveljavilo in odredilo ponovno razpravljanje in razsojanje kazenske stvari iz teh-le razmotrivanj:

Glede kaznivega učina obtoženega hudodelstva je rečeno v izpodbijani razsodbi, da je bil učitelj Ivan K. obdolžen, da je zakrivil zločin razžalitve Veličanstva po §-u 63. kaz. zak. Besede, s katerimi je bilo tako obdolženje izraženo, in tolmačenje istih, ki naj bi opravičilo izrek sodnega dvora, pa niso niti od daleč omenjene (§-a 207² in 260¹ kaz. pr. reda). Radi tega ni moči presoditi, kako si je spoznavno sodišče prav za prav razlagalo izjavo, učitelju podtaknjeno, li ne sloni celo razlaganje one izjave na pravni pomoti in ali je uvaževalo, da je potreben, kakor za vsako drugo, tako tudi za hudodelstvo po §-u 63. kaz. zak. hudoben namen in da mora storivec poznati pomen svoje izjave in vedeti, da se ista cesarja tiče, a jo vkljub temu izustiti, ter da zahteva § 209. kaz. zak. podtikanje vseh teh pravnih znakov zločina razžalitve Veličanstva. Niso torej storjene vse one okolnosti, ki so potrebne v pravo uporabo zakona (§ 288³ kaz. pr. r.), in ker ni moči izogniti se novi razpravi, je bilo razveljaviti izpodbijano razsodbo in vrniti spise spoznavnemu sodišču.

Fitik.

